

Sygn. akt I C 647/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lipca 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, I Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: S.S.R. Bartosz Kasielski

Protokolant: sekretarz Natalia Jarzyna

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2018 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa H. S.

przeciwko Miastu Ł.

o zapłatę

1. zasądza od Miasta Ł. na rzecz H. S. kwotę 60.000 zł (sześćdziesiąt tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwot :

a) 9.500 zł (dziewięć tysięcy pięćset złotych) od dnia 28 lipca 2017 roku do dnia zapłaty;

b) 40.500 zł (czterdzieści tysięcy pięćset złotych) od dnia 18 maja 2018 roku do dnia zapłaty;

c) 10.000 zł (dziesięć tysięcy złotych) od dnia 26 maja 2018 roku do dnia zapłaty;

2. zasądza od Miasta Ł. na rzecz H. S. kwotę 3.400 zł (trzy tysiące czterysta złotych) tytułem odszkodowania wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwot :

a) 600 zł (sześćset złotych) od dnia 28 lipca 2018 roku do dnia zapłaty;

b) 2.800 zł (dwa tysiące osiemset złotych) od dnia 18 maja 2018 roku do dnia zapłaty;

3. oddala powództwo w pozostałej części;

4. zasądza od Miasta Ł. na rzecz H. S. kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem kosztów procesu;

5. nakazuje pobrać od Miasta Ł. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi kwotę 3.734,74 zł (trzy tysiące siedemset trzydzieści cztery złote 74/100) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt I C 647/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 12 lipca 2017 roku H. S. wystąpiła przeciwko Miastu Ł. o zapłatę kwot : 9.500 złotych tytułem zadośćuczynienia oraz 600 złotych tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty w związku ze skutkami upadku na nierównym chodniku przy ulicy (...) w dniu 17 października 2016 roku. Jednocześnie powódka wniosła o przyznanie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

(pozew k.2 – 4)

Postanowieniem z dnia 21 lipca 2017 roku referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi zwolnił H. S. od kosztów sądowych w całości.

(postanowienie z dnia 21 lipca 2017 roku k.17)

W odpowiedzi na pozew z dnia 9 sierpnia 2017 roku Miasto Ł. wniosło o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana zakwestionowała naruszenie obowiązków zarządcy drogi w zakresie utrzymania jej w należyтым stanie technicznym, a zgłoszone roszczenia oceniła jako nieudowodnione i znacząco wygórowane.

(odpowieź na pozew k.19 – 20)

Pismem procesowym z dnia 18 maja 2018 roku powódka dokonała przedmiotowej modyfikacji powództwa wnosząc ostatecznie o zasądzenie na jej rzecz kwot : 60.000 złotych tytułem zadośćuczynienia oraz 3.400 złotych tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, przy czym w zakresie zmodyfikowanej części powództwa od dnia 18 maja 2018 roku. Jednocześnie wskazała, że kwota żądanego odszkodowania obejmuje wydatki 100 złotych tytułem leków oraz 3.300 złotych tytułem pomocy osób trzecich.

(pismo procesowe z dnia 18 maja 2018 roku k.49)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 17 października 2016 roku H. S. wraz ze swoim synem S. S. wyszli z bloku numer 121, położonego przy ulicy (...) celem wykonania zakupów. Idąc w kierunku ulicy (...) kobieta potknęła się o nierówną, posiadającą wiele ubytków nawierzchnię chodnika, położonego wzdłuż ulicy (...) i upadła na lewą stronę swojego ciała.

S. S. pomógł wstać swej matce i razem wrócili do domu. H. S. nie widziała potrzeby wzywania służb medycznych. Poza bólem w okolicy lewej nogi, kobieta nie miała poszarpanego ubrania, czy widocznych ran krwawiących, dlatego też uznała, że odpoczynek w mieszkaniu będzie wystarczający, a odczuwane dolegliwości miną.

(dowód z przesłuchania powódki k.32 – 33 w zw. z k.55, zeznania świadka S. S. k.34 – 35, dokumentacja fotograficzna k.14 – 16)

Przez następnych kilka dni H. S. stosowała maści i leki przeciwbólowe. Była w stanie się poruszać, nawet wyjść do sklepu po zakupy, ale ból nogi stawał się co raz większy, w szczególności uniemożliwiał spokojny sen. Ostatecznie kobieta zdecydowała się zadzwonić do rejonowej przychodni medycznej, z której otrzymała zlecenie na transport do Miejskiego Centrum Medycznego (...), gdzie na zdjęciu RTG stwierdzono złamanie szyjki lewej kości udowej i wystawiono skierowanie do szpitala.

W dniu 25 października 2016 roku w (...) Szpitalu (...) im. WAM w Ł. H. S. przeszła zabieg operacyjny – implantacji endoprotezy stawu biodrowego. W dniu 31 października kobieta została zwolniona do domu z zaleceniami kontroli w poradni ortopedycznej celem m.in. zdjęcia szwów, zmian opatrunków co 2 – 3 dni, chodzenia przy użyciu kul łokciowych bądź balkonika oraz stosowania leków przeciwbólowych.

(dowód z przesłuchania powódki k.33 – 34 w zw. z k.55, zeznania świadka S. S. k.34 – 36, dokumentacja medyczna k.9 – 12)

Z ortopedycznego punktu widzenia zdarzenie z dnia 17 października 2016 roku skutkowało stanem po alloplastyce stawu biodrowego lewego z uwagi na złamanie szyjki kości udowej lewej, co spowodowało trwały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 25 %.

Cierpienia fizyczne były stopnia średniego, a następnie zmniejszały się.

H. S. w związku z doznanym urazem wymagała okresowo pomocy osób trzecich w czynnościach życia codziennego w wymiarze 3 – 4 godzin dziennie przez 2 miesiące oraz 2 godzin dziennie przez następne 3 – 4 miesiące.

Uzasadnionym pozostawało stosowanie leków przeciwbólowych i przeciwzakrzepowych przez okres 6 – 8 tygodni (koszt około 50 złotych miesięcznie), a następnie doraźnie leków przeciwbólowych (kosz około 20 – 30 złotych miesięcznie).

Stan zdrowia jest obecnie utrwalony i nie należy oczekiwać jego istotnych zmian.

(opinia biegłego z zakresu ortopedii k.45 – 47)

H. S. po opuszczeniu szpitala poruszała się przy użyciu balkonika przez okres 1 – 2 miesięcy, a następnie za pomocą kul łokciowych przez kolejne 1 – 2 miesiące. W czynnościach życia codziennego, związanych m.in. ze sprzątaniem, przygotowaniem posiłków, zmywaniem, robieniem zakupów, a także asekurowaniem przy poruszaniu się o kulach pomagał jej syn. Do chwili obecnej H. S. kontynuuje leczenie w poradni ortopedycznej.

(dowód z przesłuchania powódki k.33 – 34 w zw. z k.55, zeznania świadka S. S. k.34 – 36)

Ulica (...) w Ł. stanowi drogę publiczną pozostającą we władaniu Miasta Ł..

(okoliczność bezsporna)

Pismem z dnia 3 lutego 2017 roku (doręczonym w dniu 8 lutego 2017 roku) H. S. wezwała Miasto Ł. do zapłaty kwot 50.000 złotych tytułem zadośćuczynienia oraz 10.000 złotych tytułem odszkodowania w związku ze zdarzeniem z dnia 17 października 2016 roku).

Miasto Ł. przekazało wniosek H. S. ubezpieczycielowi – (...) Spółce Akcyjnej V. (...) z siedzibą w W., który odmówił wypłaty jakichkolwiek świadczeń na rzecz poszkodowanej.

(wezwanie do zapłaty, przekazanie wniosku – akta likwidacji szkody k.28, decyzja k.8)

W okresie od lipca 2013 roku stawka pełnej odpłatności jednej roboczogodziny za usługi opiekuńcze według (...) Komitetu Pomocy (...) wynosiła 11 złotych za godzinę.

(okoliczność bezsporna)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, w szczególności załączoną dokumentację medyczną, zeznania powódki i świadka S. S., a także opinię biegłego z zakresu ortopedii.

Przeprowadzona w toku postępowania opinia biegłego jest rzetelna, jasna, pełna oraz precyzyjnie odpowiada na pytania zakreślone w ramach tezy dowodowej. Jednocześnie końcowe wnioski nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Uwzględniając treść ekspertyzy, jak również wiedzę i doświadczenie biegłego z zakresu ortopedii nie ujawniły się jakiegokolwiek okoliczności, które czyniłyby koniecznym powołanie innego eksperta.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje.

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części.

Podstawa odpowiedzialności pozwanego Miasta Ł. za skutki zdarzenia z dnia 17 października 2016 roku ma charakter deliktowy – art. 415 k.c.

Odpowiedzialność *ex delicto* dotyczy sytuacji, gdy szkoda zostaje wyrządzona niezależnie od istniejącego uprzednio między danymi osobami stosunku zobowiązaniowego, jednakże w takich okolicznościach, w których prawo czyni kogoś za tę szkodę odpowiedzialnym. Art. 415 k.c. normujący kwestię odpowiedzialności deliktowej w sformułowaniu kto z winy swej wyrządził szkodę drugiemu, obowiązany jest do jej naprawienia, przewiduje trzy przesłanki odpowiedzialności: powstanie szkody, zawinione zachowanie sprawcy oraz związek przyczynowy między tymi dwoma zdarzeniami. Szkodą jest każdy uszczerbek w dobrach chronionych prawem. Zawinione zachowanie sprawcy szkody polegać może tak na działaniu, jak i na zaniechaniu, przy czym zaniechanie może zostać uznane za czyn jedynie wówczas, gdy wiąże się ono z niedopełnieniem ciężącego na sprawcy obowiązku działania. Zachowanie będące źródłem szkody musi być, z jednej strony, zachowaniem bezprawnym, a z drugiej, zawinionym.

Ustalony w sprawie stan faktyczny potwierdza, że do obrażeń H. S. doszło na skutek upadku na nierównej nawierzchni chodnika, który w chwili zdarzenia znajdował się w dyspozycji pozwanej. Bezsprzeczne między stronami pozostawał status Miasta Ł., jako zarządcy ulicy (...) w tym odpowiedzialności za utrzymanie techniczne miejsca, w którym doszło do zdarzenia, co potwierdza m.in. notatka służbowa uprawnionego pracownika jednostki organizacyjnej miasta – Zarządu Dróg i (...) z dnia 2 marca 2017 roku (akta likwidacji szkody k.28). Sam zaś przebieg oraz przyczyna upadku powódki wynikały wprost z korespondujących ze sobą twierdzeń H. S. i S. S., a przy tym zostały potwierdzone załączoną dokumentacją zdjęciową.

Stosownie do treści art. 20 pkt 4 ustawy z dnia 21 marca 1985 roku o drogach publicznych (Dz.U.2015, poz. 460 j.t.) do zarządcy drogi należy w szczególności utrzymanie nawierzchni drogi, chodników, drogowych obiektów inżynierskich, urządzeń zabezpieczających ruch i innych urządzeń związanych z drogą, z wyjątkiem części pasa drogowego, o których mowa w art. 20f pkt 2. Utrzymanie drogi oznacza zaś wykonywanie robót konserwacyjnych, porządkowych i innych zmierzających do zwiększenia bezpieczeństwa i wygody ruchu, w tym także odśnieżanie i zwalczanie śliskości zimowej – art. 4 pkt 20 ustawy.

Przenosząc powyższe na płaszczyznę niniejszej sprawy Sąd uznał, że Miasto Ł. zaniechało utrzymania nawierzchni chodnika we właściwym stanie technicznym zapewniającym bezpieczeństwo dla jego użytkowników. Płyty chodnikowe w dniu zdarzenia pozostawały nierówne i zawierały liczne ubytki o różnej wielkości. Taki stan powodował realne zagrożenie dla pieszych, co urzeczywistniło się w przypadku powódki, która na skutek potknięcia doznała obrażeń lewej kończyny dolnej.

Wina podmiotu odpowiedzialnego za utrzymanie tej części pasa drogowego ulicy (...) w Ł. rozumiana jako niedołożenie należytej staranności, jest więc ewidentna. Zauważyć w tym miejscu należy, iż dla przyjęcia odpowiedzialności w prawie cywilnym nie jest konieczne wystąpienie winy umyślnej czy też rażącego niedbalstwa, ale wystarcza niedołożenie właśnie ogólnej staranności.

Powódka udowodniła, iż krytycznego dnia nawierzchnia chodnika nie była prawidłowo zabezpieczona przed upadkiem, natomiast pozwany nie przedstawił żadnych dowodów dla przyjęcia, iż nie było możliwe zapewnienie prawidłowego jego utrzymania. Tym samym należy przyjąć, iż zachowanie podmiotu odpowiedzialnego polegające na niezapewnieniu bezpiecznego korzystania z drogi i braku właściwego nadzoru nad nim jest zawinione i nie sposób stwierdzić jakichkolwiek okoliczności ekskulpujących pozwanego w tym zakresie.

Powyższe prowadzi do konkluzji, że zarządca drogi nie dołożył należytej staranności. To rolą zaś podmiotu władającego jest takie zadbanie o teren, który mu podlega, aby był on bezpieczny. Sposób realizacji tego obowiązku jest natomiast dla powódki jak i dla każdego mieszkańca prawnie irrelevantny.

Szkodą w niniejszej sprawie jest niewątpliwie uraz powódki związany z upadkiem.

Pomiędzy naruszeniem czynności narządów ciała powódki a winą pozwanego zachodzi w okolicznościach sprawy adekwatny związek przyczynowy, o którym traktuje przepis art. 361 k.c. Doprowadzenie do złego stanu powierzchni, po której przemieszczają się ludzie, zwiększa bowiem każdorazowo prawdopodobieństwo upadku i powstania związanych z tym dolegliwości. Spełnione są zatem przesłanki odpowiedzialności pozwanego względem powódki za skutki wypadku.

W zakresie żądania zadośćuczynienia jego podstawa materialno – prawna znajduje swoje źródło w art. 445 § 1 k.c. Ustawowa regulacja nie określa kryteriów ustalania jego wysokości, niemniej jednak ma ono charakter całościowy i powinno stanowić pełną rekompensatę pieniężną za doznaną przez osobę poszkodowaną krzywdę (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 10 października 1967 roku, I CR 224/67, OSNC 1968/6/107 oraz z dnia 12 kwietnia 1972 r., II CR 57/72, OSNC 1972/10/183). Określając wysokość zadośćuczynienia sąd powinien brać pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej przez powoda krzywdy, a zwłaszcza zakres i trwałość uszczerbku na zdrowiu, stopień i czas trwania cierpień fizycznych i psychicznych, prognozę na przyszłość (polepszenie lub pogorszenie stanu zdrowia) oraz wpływ doznanej szkody na możliwość prowadzenia dotychczasowego trybu życia.

Pomimo fakultatywnego charakteru zadośćuczynienia, okoliczności konkretnej sprawy uzasadniają, w ocenie sądu, przyznanie go powódce. Należy tu podkreślić, iż ustalając wysokość zadośćuczynienia, sąd w żaden sposób nie jest związany procentowym uszczerbkiem na zdrowiu ustalonym przez biegłych lekarzy. Ta okoliczność ma jedynie dać pewną wskazówkę co do wielkości zadośćuczynienia, lecz w żaden sposób jej nie przesądza. Ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd uwzględnił stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu (25 % z punktu widzenia lekarza ortopedy), doznane obrażenia (stan po alloplastyce stawu biodrowego lewego z uwagi na złamanie szyjki kości udowej lewej), niezbędną hospitalizację wraz z zabiegiem operacyjnym, rozmiar i czas trwania cierpień fizycznych, konieczność wyreki ze strony osób trzecich, kilkumiesięczne ograniczenia w samodzielnym poruszaniu się, a także ujemne doznania towarzyszące samemu wypadkowi

Z drugiej strony należało mieć na uwadze utrwalony stan zdrowia oraz brak przesłanek do jego istotnej zmiany.

W świetle powyższych okoliczności Sąd uznał, że odpowiednim dla strony powodowej zadośćuczynieniem będzie kwota 60.000 złotych, która uwzględni jego kompensacyjny charakter, przedstawiając ekonomicznie odczuwalną wartość i nie jest nadmierna w stosunku do aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa.

Żądanie zasądzenia odszkodowania znajduje natomiast swą podstawę w art. 444 § 1 k.c., zgodnie z którym w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. W rozpoznawanej sprawie należało rozstrzygnąć kwestię rozmiaru szkody w postaci zwiększonych potrzeb powódki zaistniałych na skutek wypadku i obejmujących powstałe koszty opieki innych osób, oraz leczenia.

Powódka wymagała po wypadku okresowo opieki innych osób w czynnościach życia codziennego, zatem roszczenie w tym zakresie jest zasadne. Sąd obliczył wysokość odszkodowania z uwzględnieniem podanej przez eksperta liczby tygodni i godzin, przez które H. S. wymagała opieki osób trzecich oraz stawki (...) Komitetu Pomocy (...) (11 złotych za 1 godzinę opieki). Konieczność wyreki ze strony osób trzecich obejmowała w okresie pierwszych dwóch miesięcy 3,5 godziny dziennie (3,5h x 60 = 210h), zaś w okresie kolejnego 1,5 miesiąca dalsze 2 godziny dziennie (2h x 45 = 90h). Przyjmując zatem łączną liczbę godzin (300h), a także wskazaną stawkę za 1 godzinę opieki (11 złotych) łączny wymiar odszkodowania w tym zakresie objął kwotę 3.300 złotych.

Rozmiar szkody w odniesieniu do kosztów leczenia określony został w oparciu o niekwestionowane ostatecznie konkluzje biegłego z zakresu ortopedii, który potwierdził zasadność farmakoterapii, której wydatki w okresie pierwszych 7 tygodni wynosiły około 50 złotych miesięcznie, a w dalszym okresie 25 złotych miesięcznie. W tych okolicznościach żądana przez powódkę kwota 100 złotych tytułem kosztów leczenia nie jest wygórowana.

Mając na względzie powyższe łączny wymiar przyznanego na rzecz H. S. odszkodowania objął kwotę 3.400 złotych.

O odsetkach sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c. W zakresie żądania zasądzenia odsetek istotne jest ustalenie momentu, w którym dłużnik opóźnił się ze spełnieniem świadczenia. Zobowiązania z czynów niedozwolonych są bezterminowe, to znaczy termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania.

H. S. wezwała Miasto Ł. do zapłaty kwot 50.000 złotych tytułem zadośćuczynienia oraz 10.000 złotych tytułem odszkodowania. Mając na względzie datę doręczenia wezwania (8 lutego 2017 roku), a także żądanie pozwu Sąd przyznał należności uboczne w następujący sposób :

- a) od kwoty 9.500 złotych tytułem zadośćuczynienia od dnia doręczenia pozwu tj. od dnia 28 lipca 2017 roku;
- b) od kwoty 40.500 złotych tytułem zadośćuczynienia od dnia złożenia pisma zawierającego modyfikację powództwa tj. od dnia 18 maja 2018 roku;
- c) od kwoty 10.000 złotych tytułem zadośćuczynienia od dnia następnego po dniu doręczeniu pisma z dnia 18 maja 2018 roku tj. od dnia 26 maja 2018 roku;
- d) od kwoty 600 złotych tytułem odszkodowania od dnia doręczenia pozwu tj. od dnia 28 lipca 2017 roku;
- e) od kwoty 2.800 złotych tytułem odszkodowania od dnia złożenia pisma zawierającego modyfikację powództwa tj. od dnia 18 maja 2018 roku.

W tym miejscu należy jedynie zaznaczyć, że żądanie zadośćuczynienia ponad kwotę 50.000 złotych zostało sformułowane po raz pierwszy w piśmie procesowym z dnia 18 maja 2018 roku, dlatego też należności uboczne mogły zostać przyznane dopiero od dnia następującego po dniu doręczenia tego pisma. W konsekwencji żądanie przyznania odsetek za okres wcześniejszy podlegało oddaleniu.

Na marginesie koniecznym pozostaje zastrzeżenie, że w treści sentencji wyroku (punkt 2a) na skutek omyłki pisarskiej oznaczono datę wymagalności odsetek (należnych od kwoty 600 złotych) na dzień 28 lipca 2018 roku, a nie 28 lipca 2017 roku, czyli daty doręczenia odpisu pozwu. Nie sposób przyjąć, aby w realiach niniejszej sprawy wymagalność roszczenia w tym zakresie miała nastąpić po wydaniu orzeczenia co do istoty.

Wysokość odsetek została określona na podstawie art. 481 § 2 k.c. zgodnie z żądaniem pozwu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 zdanie 2 in principio k.p.c. uznając, że powódka uległa jedynie co do nieznacznej części swego żądania (odsetki). H. S. poniosła koszty w kwocie 3.600 złotych tytułem zastępstwa procesowego (§ 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie) i w takiej wysokości zostały przyznane na jej rzecz od pozwanej.

W toku niniejszego postępowania wygenerowane zostały również koszty sądowe, które tymczasowo poniósł Skarb Państwa w kwocie 3.734,74 złotych w tym 505 złotych tytułem opłaty od pozwu, od której powódka została, 2.665 złotych tytułem opłaty od zmodyfikowanej części powództwa oraz 564,74 złotych tytułem wynagrodzenia biegłego. Uwzględniając treść art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz zasadę ponoszenia kosztów procesu w niniejszej sprawie Sąd nakazał pobrać od pozwanej kwotę 3.734,74 złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.